

5. Крозье М. Блокированное общество. Нью-Йорк, Лондон, 1998. с. 57;
https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/1997/Spiridonova_1.pdf
6. Горегляд В.П. Инновационный путь развития. Центр социально-экономических проблем федерализма Института экономики РАН. М.: Наука, 2005. 343 с.
7. World Bank. Doing Business -2019.
<https://russian.doingbusiness.org/ru/rankings>
8. Jacobson St., Bergek A. Innovation system analysis and sustainability transition: Contributions and suggestions for research. Environmental Innovation and Societal Transitions. 2011. №1. P. 41–57.
<https://isiarticles.com/bundles/Article/pre/pdf/28089.pdf>

კრიპტოვალუტის მომავალი საქართველოს ეკონომიკაში Tendencies of Crypto Currency Perspectives in Georgia`s Economy

ლია პითურიშვილი - ეკონომიკის დოქტორი, ასოც. პროფესორი
საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი სეუ
l.pitiurishvili@seu.edu.ge

ნაილი გაგნიძე - ეკონომიკის დოქტორი, ასოც. პროფესორი
საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი სეუ
n.gagnidze@seu.edu.ge

Lia pitiurishvili- Associate Professor, Georgian National University, SEU;
l.pitiurishvili@seu.edu.ge

Naili Gagnidze - Associate Professor, Georgian National University, SEU;
n.gagnidze@seu.edu.ge

რეზიუმე. სტატიაში განხილულია კრიპტოვალუტის განვითარების ტენდენციები საქართველოში. კრიპტოვალუტის თემა მსოფლიოშიც ერთ-ერთი აქტუალურია. კრიპტოვალუტა სხვადასხვა სახეობის ციფრული ფულია, რომლის არსი დევს ტექნოლოგია კრიპტოგრაფიაში; ის არსებობს მხოლოდ ელექტრონულად და ახასიათებს ანონიმურობა, დეცენტრალიზება და დაცულობა.

კრიპტოვალუტის დახმარებით მილიონობით ადამიანს შეუძლიათ ფულის ეკონომია, პროცენტების გამომუშავება, დაგროვილი სახსრების ინვესტირება, კრედიტები აღება, ფულის გადაგზავნა და ბევრი სხვა სამეურნეო ოპერაცია. ეს არის ციფრული ვალუტა, რომლის ერთეულსაც მონეტები წარმოადგენს. ის დაცულია გაყალბებისგან, დაფარულია მის შესახებ ინფორმაცია, შეუძლებელია მისი ასლის გადაღება.

კრიპტოვალუტა არავითარ შემთხვევაში არ უკავშირდება უბრალო ვალუტებს ან სახელმწიფო სისტემებს. კრიპტოვალუტას შეუძლია გადაჭრას ეკონომიკის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემა - ინფლაციის დარეგულირება.

ბაზარზე სხვადასხვა კრიპტოვალუტებს შევხვდებით, როგორცაა მაგალითად, ბიტკოინი, ლაიტკოინი, ეფირიუმი, სატოში და ა.შ. მათგან ყველაზე პოპულარული ბიტკოინია.

კრიპტოვალუტები სულ ვითარდებიან, კიბერფულის რაოდენობა შეუფერხებლად იზრდება. ბიტკოინის პოპულარობამ განაპირობა სხვა კრიპტოვალუტების შექმნა, რომლებიც ვითარდება ბიტკოინის გვერდით, მაგრამ მათი პოპულარობა და პოტენციალი ჯერ კიდევ ცოტა შედარებით უმნიშვნელოა.

სტატიაში შევეცადეთ წარმოგვეჩინა კრიპტოვალუტის როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი მხარეები და გაგვეანალიზებინა, თუ რამდენად მზადაა საქართველოს მოსახლეობა ასეთი ინოვაციის მისაღებად.

საკვანძო სიტყვები: ინფლაცია, კრიპტოვალუტა, ბიტკოინი, ვირტუალური ვალუტა.

Abstract. In the article it has been discussed tendencies of crypto currency development in Georgia. This topic is one of the actual topics in the world. Crypto currency is different types of digital money. Its essence is in its technology-cryptography. It exists only in electronic version and is characterized with anonymity, decentralization and protection. By means of crypto currency millions of people can save money, get percents, invest earned money, take credits, transfer money and do other operations. It is digital currency with monetary units-coins. It is protected from falsification. Information about it is anonymous. It's impossible to copy it. Crypto currency is not connected with simple currency or state system. Crypto currency can solve one of the most important problems-regulation of inflation. On the market you can meet different crypto currency such as bitcoins, lite coins, satoshi,etc. Bitcoin is the most popular among them. Crypto currency is being constantly developed. Number of cyber money is being growing. Popularity of bitcoin has caused creation of other crypto currency but their popularity and potential is not so great as bitcoin. In the article we tried to introduce crypto currency with its positives and negatives. Besides we tried to analyze level of population's readiness for such innovation in Georgia.

Key words: inflacion, electronic money, bitcoin, virtual currency

მსოფლიოში მიმდინარე ეკონომიკური მოვლენების ფონზე ელექტრონული კრიპტოვალუტის თემა ყველაზე აქტუალურია და განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. კრიპტოვალუტა ელექტრონული ფულია, იგი არ შეიძლება შევადაროთ ფულს ან სახსრებს, რომელიც არის საბანკო ანგარიშზე. კრიპტოვალუტას არ არეგულირებს ცენტრალური ბანკი, მისი კურსი არ არის დამოკიდებული რომელიმე ქვეყნის ეკონომიკაზე, იგი განსაკუთრებული ტიპის ფინანსური და საგადასახადო აქტივია, რომელიც არის წარმოდგენილი, როგორც ფინანსური სფეროს მარეგულირებელი.

ჩვენი აზრით, შეიძლება კრიპტოვალუტის განვითარების სამი გზა გამოვყოთ:

- კრიპტოვალუტის როგორც საგადასახადო რესურსის, გავრცელება.
- კრიპტოვალუტის ინსტრუქციული და სხვა მსხვილი ინვესტირების, აგრეთვე მოწინავე სახელმწიფოების მთავრობების მხრიდან აღიარება.
- კრიპტოვალუტის ინფრასტრუქტურის განვითარება.

ყველა მსურველს შეუძლია დაიწყოს კრიპტოვალუტის გამომუშავება, თუ ხელთ აქვს სპეციალური მოწყობილობა, რომელიც პასუხისმგებელია ამოხსნას ალგორითმები, მოიზიდოს მონეტები, რაც ინახება მომხმარებლის კრიპტოსაფულეში. ყველა ტრანსაქცია ანონიმურია. კრიპტოვალუტას აქვს დეცენტრალიზებული ხასიათი - არ არის ერთიანი ბანკი, გამორიცხულია ყველა სახის კონტროლი.

კრიპტოვალუტა დამოუკიდებლად გაჩნდა და ის არავითარ შემთხვევაში არ უკავშირდება უბრალო ვალუტებს ან სახელმწიფო სისტემებს. ყველა მსურველს შეუძლია დაიწყოს კრიპტოვალუტის გამომუშავება, თუ აქვს ხელთ სპეციალური მოწყობილობა. ეს გამომთვლელი მოწყობილობა პასუხისმგებელია ამოხსნას ალგორითმები, მოიზიდოს მონეტები ანუ უფრო სწორად რომ ვთქვათ- დაფარული ინფორმაცია. კრიპტოვალუტას აქვს დეცენტრალიზებული ხასიათი - არ არის ერთიანი ბანკი, გამორიცხულია ყველა სახის კონტროლი გადასახადებისა და განხორციელებული ტრანზაქციების. კრიპტოვალუტა არ ექვემდებარება ისეთ პროცესებს როგორიცაა ინფლაცია, მაღალია ასევე დაცვის დიდი დონე - ვალუტას არ შეიძლება ასლი გაუკეთო. მას აქვს მინიმალური საკომისიო.

თანამედროვე ბაზრის ყველაზე ცნობილი კრიპტოვალუტებია: ბიტკოინი, ლაიტკოინი, ეფირიუმი, სატოში, DASH, PRIMECOIN და ა.შ.

კრიპტოვალუტას შეუძლია გადაჭრას ერთ-ერთი დიდი პრობლემა, რომელიც განვითარებადი და განვითარებული ქვეყნების მოსახლეობის წინაშე დგას - ინფლაციის ზრდა. ინფლაციის დროს სახელმწიფოები ბეჭდავენ ძალიან დიდი ოდენობით ფულის მასას. მაგალითად, ასეთი სიტუაცია შეიქმნა ვენესუელაში, სადაც ჰიპერინფლაციამ მიაღწია 600%-ს. ათასობით ვენესუელმა გამოძებნა გამოსავალი ჰიპერინფლაციას გაგცოდნენ მაინინგ ბიტკოინის ნულიდან დაწყებით. ისინი მოიხმარდნენ იაფიან ელექტრობას თავიანთ ქვეყნებში კრიპტოვალუტის გენერაციისთვის, შედეგად იღებენ ფულს, რომლის კურსი იზრდება ფასში, ეს იმ დროს, როცა ნაციონალური ვალუტა აგრძელებს დეფლაციას, მაგრამ ყველაზე პოპულარულია ვენესუელაში ეთერიუმის ნადავლია, იმიტომ, რომ მისი მაინინგი უბრალოა და არ ითხოვს სპეციალურ მოწყობილობებს.

კრიპტოვალუტის გამოყენება იმ ქვეყნებში, სადაც მაღალი დონის ინფლაციაა - ეს დააგროვებას ნიშნავს. 37%-მდე მომხმარებელი Bitfinance ზომიერებაში იყენებს ბიტკოინს შემნახველი ანგარიშის სახით. ის ინფლაციისთვის ნაკლებად მისაწვდომია, ვიდრე ადგილობრივი ვალუტა, რომელიც გაუფასურდა ქვეყნის ფინანსური სისტემის კრახის შედეგად.

ასეთი ტენდენცია ჩანს აფრიკის სხვა ქვეყნებშიც, ადგილობრივი ფინანსისტები ნიგერიაში და ჩრდილოეთ აფრიკაში თვლიან, რომ კრიპტოვალუტებს შეუძლიათ ეკონომიკის დასტაბილურება და მომხმარებლის საშუალო ფენას მიაწოდონ ამ ქვეყნის საგადასახადო სახსრებთან წვდომა. დეცენტრალიზებული ქსელი ხსნის შესაძლებლობას სახელმწიფო კონტროლს გვერდი აუაროს, რაც ამნელებს სახელმწიფოს მიერ ზემოქმედებას ციფრულ აქტივებზე. მეორე საშუალება, რომლის დახმარებით კრიპტოვალუტა შეძლებს დაეხმაროს განვითარებად, ქვეყნებს ესაა ემიგრანტების მიერ ფულადი სახსრების გაგზავნა საკუთარ ქვეყნებში. განვითარებადი ქვეყნების მცხოვრებნი, ძირითადად მიგრანტები, თავიანთ ოჯახებს ყოველწლიურად მიახლოებით 26 მილიარდ დოლარს უგზავნიან. ძალიან დიდი ნაწილი ამ ფულის მიდის საერთაშორისო გადარიცხვების საშუალებით. ისეთი კომპანიები, როგორიცაა Coins.ph, ცდილობენ შეცვალონ ეს სიტუაცია იმ სისტემის შექმნით, რომლის დანიშნულებაცაა გაგზავნოს კრიპტოვალუტა მსოფლიოს ყველა წერტილში ბლოკჩეინით.

პირველად კრიპტოვალუტა, კერძოდ, ბიტკოინი გამოიყენებოდა მხოლოდ განსაზღვრული რაოდენობის ადამიანთა მიერ, რომლებიც მისი დააარსების წყაროსთან იდგნენ. შემდეგ, რამოდენიმე წელიწადში, ის

გადაიქცა გიგანტურ მამსტაბურ სისტემად მთელს მსოფლიოში. დღესდღეისობით ოპერაციებს კრიპტოვალუტით აწარმოებენ არა მარტო უმრავლეს ბირჟებსა და ინტერნეტში, არამედ ბევრ კომპანიაში, მაღაზიებში, სერვის ცენტრებსა და აგრეთვე სახელმწიფო დაწესებულებებში. მაგალითად, აშშ-ში ცნობილი ფაქტია, რომ ხელფასის გაცემა სახელმწიფო მოხელეებზე ხდება ბიტკოინებში, ბიტკოინს იღებენ რესტორანში გადახდის მიზნით, ასევე მაღაზიებში მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში. ზოგიერთ აზიურ ქვეყანაში ბიტკოინები სავსაშუალოდ აქტიურად გამოიყენება, როგორც საბანკო გადასახადის და პლასტიკური ბარათების არტერნატივა, რადგანაც საბანკო მომსახურება ამ ქვეყნებში ძალიან ძვირია.

ასევე უნდა ავლნიშნოთ, რომ ბიტკოინ ბანკომატები უკვე დააყენეს გერმანიაში, კანადაში, შვეიცარიაში, სლოვაკეთში, ჩეხეთში და უკრაინაში.

ევროკავშირის სასამართლომ ბიტკოინები და სხვა კრიპტოვალუტები ტრადიციულ ფულს გაუტოლა. ამის გარდა, სასამართლომ თავის გადაწყვეტილებაში განაცხადა, რომ გარიგებები, რომლებიც ხორციელდება ტრადიციული ვალუტის გაცვლით ბიტკოინზე და სხვა კრიპტოვალუტაზე, არ უნდა დაიბეგროს დამატებული ღირებულებით. აქვე აღვნიშნავთ, რომ ევროსასამართლო უმაღლესი ინსტანცია სასამართლოსი და მისი გადაწყვეტილება არ შეიძლება იყოს გასაჩივრებული.

იურიდიულ დაბრკოლებებთან ერთად კრიპტოვალუტა არ შეიძლება მივაკუთვნოთ ფასიან ქაღალდებს, რადგან ფასიანი ქაღალდი, კრიპტოვალუტისგან განსხვავებით, არ შეიძლება დაუსრულებლად იყოფოდეს, როგორც არ უნდა იყოფოდეს ფასიანი ქაღალდის პაკეტი. ამის გარდა, კრიპტოვალუტა შეიძლება ფაქტიურად გაანადგურო, მაგრამ არადოკუმენტური ქაღალდის - არანაირი მდგომარეობით. არსებობს კიდევ ფორმალური მიზეზი, რომ შეუძლებელია კრიპტოვალუტა არადოკუმენტურ ფასიან ქაღალდს მიუერთო. ფასიანი ქაღალდად შეიძლება ვაღიაროთ მხოლოდ ის ობიექტი, რომელიც დასახელებულია ამ მიზეზით კანონში ან აღიარებულია ასეთად მიღებული კანონის საფუძველზე. შესაბამისად, სანამ არ იქნება საკანონმდებლო აქტი, რომელიც აღიარებდა კრიპტოვალუტას არადოკუმენტური ფასიანი ქაღალდის პოზიციაში, ასეთი კვალიფიკაცია შეუძლებელია.

იმ ქვეყნებში, სადაც კრიპტოვალუტა არის დაკანონებული ერთეული, იმით შეიძლება გადავიხადოთ ყველანაირი საქონლის ფასი და მომსახურების საფასური. ამის გარდა, ის შეიძლება გადავიტანოთ

ბარათზე, ესე იგი, შეიძლება გავცვალოთ ჩვეულებრივ ფულზე ან გავყიდოთ ბირჟებზე ან გადასახურდავებელ პუნქტებში უფრო მაღალი კურსით და კურსთა შორის სხვაობა იქნება მოგება.

საქართველოში 2017 წელს პირველი ელექტრონული ბირჟა შეიქმნა coinmania.ge, სადაც ინტერნეტ მომხმარებლებს ბიტკოინით ვაჭრობის შესაძლებლობა აქვთ. საქართველოში დიდი ინტერესია კრიპტოვალუტასთან დაკავშირებით და დაინტერესებული პირები ბიტკოინის გამომშუშავებლების ე.წ. მაინინგის მფლობელებს უფასოდ, ავტომატურად ესხნებათ ბიტკოინის ლარის შესანახი საფულეები, საიტზე რეგისტრაციაც უფასოა. განსაკუთრებით მაღალი ინტერესია ბიტკოინის მიმართ, თუმცა კონკრეტულ საიტზე მომხმარებლის აქტივობა დაბალია.

კრიპტოვალუტის საკანონმდებლო რეგულირება ცალკეულ სახელმწიფოში არაერთმნიშვნელოვანია. არსად მსოფლიოში კრიპტოვალუტები არ არის აღიარებული ნამდვილი ვალუტის თვისებით. თუმცა არიან ქვეყნები, რომლებშიც სამართლებრივად მას ანიჭებენ უპირატესობას და აღიარებენ გადახდის ერთ-ერთ საშუალებად, ტექნოლოგიის სიძნელე, განსაკუთრებით მისი კონტროლის ნაწილში, იძულებულს ხდის მთავრობას ან დახუჭოს თვალი ბიტკოინის ადა მის ანალოგის რსებობაზე ან მიანიჭოს მას შუალედური სტატუსი.

საქართველოში არ არსებობს რეგულაცია კრიპტოვალუტის შესახებ, რაც საშუალებას აძლევს ქართველ მომხმარებელს თავისუფლად შეიძინონ ელექტრონული ფული და განახორციელონ კრიპტო ტრანსაქციები, თუმცა ჩვენი ბიტკოინისა და სხვა კრიპტოვალუტების გამოყენების არეალი საკმაოდ მცირეა. საქართველოში კრიპტოვალუტის აპარატები რამდენიმე ადგილასაა განთავსებული. ბანკომატებით შეიძლება, როგორც ბიტკოინის განაღდება, ასევე სხვა პოპულარული კრიპტოვალუტების ფულზე გადაცვლა. ბიტკოინით შეიძლება ინტერნეტში ნივთების შეძენაც, თუ საიტს ექნება ბიტკოინით ანგარიშსწორების ფუნქცია.

რისკები რასაკვირველია აქაც არსებობს. ძნელია იმის განსაზღვრა, გაიზრდება თუ არა კონკრეტული კრიპტოვალუტის ღირებულება. შეიძლება აღმოჩნდეს, რომ ჩვენი კრიპტოვალუტის ყიდვა არავის უნდა. სწორად ვერ განვსაზღვრავთ ღირებულების ცვლილებებს ან გავყიდით თუ არა. ასეთ შემთხვევაში შეიძლება ფული დაიკარგოს. იმის რისკიც არსებობს, ფასი იგივე დონეზე დარჩება ან დაეცეს.

კრიპტოვალუტის დაუცველობა მისი ერთ-ერთი უარყოფითი მხარეა. ჰაკერების თავდასხმით შეიძლება ფირმებმა დაკარგონ მომხმარებლებზე კუთვნილი კრიპტოვალუტა და მისი ღირებულებაც შეიძლება უგზო-უკვლოდ დაიკარგოს. ასევე ისეთი ორგანიზაციებიც არსებობენ, რომლებიც თაღლითური გზით ცდილობენ დაარწმუნონ ადამიანები ინვესტიცია ჩადონ სხვადასხვა კრიპტოვალუტებში

კრიპტოვალურის ყიდვა გრძელვადიანი ინვესტიციაა, დიდი ხნის განმავლობაში შეიძლება ვერ მივიღოთ მოგება. ვაჭრობა მოითხოვს დიდ ინვესტიციას და დროის დათმობას, რადგან ფასთა ცვლილების განსაზღვრა რთულია, კრიპტოვალუტით ვაჭრობა რისკიანი ინვესტიციად მიიჩნევა.

საქართველოში ძირითადი მიზეზი, რამაც განაპირობა ბიტკოინის ღირებულების ზრდა, იყო მისი პოპულარობა, რაც მეტ ადამიანს ჰქონდა მისი შეძენის სურვილი, ის მით მეტად ძვირდებოდა. ფასმა როდესაც გარკვეულ ნიშნულს მიაღწია, ის აღარ იყო ბევრისთვის ხელმისაწვდომი. შესაბამისად მოთხოვნამ იკლო და ღირებულებაც შემცირდა. ასე რომ, კრიპტოვალუტის ბაზარი დამოკიდებულია ბიტკოინის ღირებულებაზე. თუ ბიტკოინის ფასი ეცემა, მას მთელი რიგი კრიპტოვალუტების ფასის დაცემა მიჰყვება.

ჩვენი აზრით, სახელმწიფომ საჭიროა:

- გააკონტროლოს კერძო და სმოქალაქო პირების მიერ ახალი კრიპტოვალუტების შექმნის საკითხი;

- თვალყური ადევნოს კრიპტოინდუსტრიის სისტემას, მაინინგის პროცესს. ქვეყანაში უნდა შეფასდეს მაინინგის პროცესის განვითარების თავისებურებები და დაისახოს მოსალოდნელი გამოწვევების გადაჭრის გზები (მაგ., ელექტროენერგიის მოხმარების ზრდის შესაბამისად);

- თითოეული ადამიანი უნიკალურია ნებისმიერი ფინანსური გადაწყვეტილების მიღებისას, მხოლოდ მისი კვალიფიკაცია და ეკონომიკური აზროვნება არის რაციონალური ფინანსური აქტივობის გარანტი, მათ შორის, ბიტკოინის ყიდვისას. საზოგადოებამ უნდა იცოდეს კრიპტოვალუტის უპირატესობები და ნაკლოვანებები, რისთვისაც სახელმწიფო ორგანიზაციებმა უნდა აწარმოოს მკაფიო ინფორმაციული პოლიტიკა;

- გასათვალისწინებელია, რომ ქვეყანაში საკმაოდ დიდი რაოდენობაა იმ ორგანიზაციებისა, რომლებიც არ იყენებს პლასტიკური ბარათებით

ანგარიშსწორების სერვისს (ახდენს მხოლოდ ნაღდ ანგარიშსწორებას). შესაბამისად, ნაკლებად სარწმუნოა, რომ მათ გამოიყენონ ციფრული ფული;

- საქართველოს ციფრული გარემოს სამართლებრივი გარემო დასახვეწია, შესაქმნელია მარეგულირებელი ნორმატულ-სამართლებრივი ბაზა;

- საქართველოს კონსტიტუციით, ერთადერთ ორგანოს, რომელსაც კანონით ფულის ემისიის, სახელწოდებისა და ერთეულის განსაზღვრის უფლება აქვს, წარმოადგენს მხოლოდ ეროვნული ბანკი. შესაბამისად, მომავალში უკეთესია ეროვნული ბანკის მიერ ცენტრალიზებულად მოხდეს ციფრული ფულის ემისია და გამოყენება, კერძო სექტორის მიერ გამოშვებული ციფრული ფულის გამოყენების ნაცვლად;

- საჭირო მიგვაჩნია ინტერნეტ-წიგნიერების ზრდა და ციფრული პოლიტიკური ღონისძიებები, პროპაგანდის ღონისძიებების გატარება.

თუმცა, მსოფლიო საზოგადოების დამოკიდებულება უფრო ოპტიმისტურია ბიტკოინისა და კრიპტოვალუტების ფასის ზრდის მიმართ, ვიდრე ქართული სა-ზოგადოების დამოკიდებულება ლარის კურსის გამყარების მიმართ.

აღსანიშნავია, რომ ბიტკოინის ფასი დღეს 33,41 ლარს შეადგენს, 2020 წლის დასაწყისთან შედარებით მისი კურსი 20%-ით გაიზარდა.

მსოფლიო ბანკის კვლევის მიხედვით, საქართველო მსოფლიოში მესამე უდიდეს კრიპტოვალუტის მომპოვებელ ქვეყნად დასახელდა.

მომავალში კრიპტოვალუტის განვითარების სამი გზა შეიძლება გამოვყოთ: კრიპტოვალუტის გავრცელება; კრიპტოვალუტის აღიარება; კრიპტოვალუტის ინფრასტრუქტურის განვითარება.

საქართველო აქტიურადაა ჩართული კრიპტოგარემოში, ქვეყანა გამოდის ციფრული ჩრდილიდან, სადაც ტექნოლოგიური განვითარების ტრაექტორია, სახელმწიფო მიდგომები და სამთავრობო პროგრამები, არსებული საზოგადოებისა და ბიზნეს სექტორის ციფრული აქტივობა, ქმნის ქვეყნის ციფრული განვითარების ისტორიას. საქართველოს ციფრული ეკოსისტემა წარმოდგა მაინერებით, სტარტაპებით, ციფრული ინფრასტრუქტურული პროექტებით, ციფრული ჩართულობის ხელშემწყობი პროგრამებით, ეკონომიკური აქტივობის ამაღლებით, მრავალფეროვანი ციფრული პროდუქტებითა და მომსახურებით, ინტერნეტ-ბაზრის შემოსავლებისა და დასაქმების ზრდით; ქვეყანა